

BLOK 1 VERKENNING VAN HET VELD

Mystieke tekstlezing

Docent(en): Kees Waaijman

Doelstelling: Het verwerven van leesvaardigheid met betrekking tot mystieke teksten. Vertrouwd raken met belangrijke spirituele paradigma's en hun historische situering. Het leren onderscheiden van de dynamiek van het mystieke proces.

Inhoud: In de geschiedenis van de westerse spiritualiteit zijn de Gesprekken van Cassianus van grote invloed geweest. In dit blok lezen we deze Collationes van Cassianus, om kennis te maken met de spiritualiteit van de woestijnmonniken en -monialen.

Werkvorm: leescollege

Studiebelasting: 1 studiepunt

Tijd: 10 – 11 uur.

Inleiding in de spiritualiteit

Docent(en): Frans Maas

Doelstelling: De cursus heeft tot doel kennis en inzicht te verwerven over de grondstructuur van het verschijnsel spiritualiteit. Daartoe komen thema's aan de orde als de veelvormigheid van het fenomeen, verschillende benamingen voor het verschijnsel spiritualiteit en definiëring van het veld 'spiritualiteit'. De inleiding biedt een referentiekader om het verschijnsel van de spiritualiteit historisch te kunnen situeren en stimuleert de reflectie op de eigen beleving.

Inhoud: De belangrijke paradigma's van het religieuze leven inclusief de grondvormen van spiritualiteit en grondwoorden waarin spiritualiteit ter sprake komt, worden gepresenteerd en toegelicht. Achtergronden worden uitgediept.

Werkvorm: responsiecollege

Studiebelasting: 1,5 studiepunt

Tijd: 11.15 – 12.30 uur.

Godmenselijke Betrekkingsgebeuren in het Woord

Docente(n): Hein Blommestijn & Frits Mertens

Doelstelling: Verwerven van theoretische kennis en praktische vaardigheden rondom het interviewen over geloofszaken. Cursisten leren omgaan met onduidelijkheden en het optreden van emoties. Zij leren om op voorhand het effect van een eigen interventie in te schatten. Leren om iemands spiritualiteit op het spoor te komen, waardoor deze (meer) bewust wordt van haar of zijn spiritualiteit.

Inhoud: Beschikken over goede gespreksvaardigheden vormt een vertrekpunt, van waaruit nader gekeken wordt naar hoe iemand woorden vindt voor zijn spiritualiteit en hoe daarbij behulpzaam te zijn. De functies van blokkades, ontkenning, verdringing en hoe daarmee om te gaan. Hoe woorden of beelden zo gebruikt worden dat de persoon zich meer bewust wordt van zijn betrokkenheid op God?

Werkvorm: practicum

Studiebelasting: 3 studiepunten

Tijd: 13.15 – 16.30 uur.

BLOK 2 IN GESPREK MET DE SCHRIFT

Mystieke tekstlezing

Docent(en): Hein Blommestijn

Doelstelling: Het verwerven van leesvaardigheid met betrekking tot mystieke teksten. Vertrouwd raken met de belangrijke spirituele paradigma's en hun historische situering. Het mystieke omvormingsproces leren verstaan.

Inhoud: Het Testament van Franciscus laat ons zien hoe deze 'arme van Christus' het christendom doorleefde in een tijd van grote overgang.

Werkvorm: leescollege

Studiebelasting: 1 studiepunt

Tijd: Blok 2, van 10 tot 11 uur.

Spirituele hermeneutiek

Docent(en): Huub Welzen

Doelstelling: Het verwerven van kennis en inzicht m.b.t. de bijzondere spirituele hermeneutiek, zoals die ontwikkeld is op basis van de lectio divina en de pardes-formule. De lezing en overweging van de Schrift kunnen zien in de relatie tot het eigen leven.

Inhoud: De leespraxis in de verschillende spirituele tradities (boeddhisme, islam, jodendom, christendom); de grondstructuur van het spirituele leerproces (pardes en lectio divina); de hoofdfasen van lectio divina (voorverstaan-lezen-doorwerking); de fasen van het eigenlijk leesproces (lectio-meditatio-oratio-contemplatio). Aan de hand van de *lectio divina* wordt de mystagogie van de Schriftlezing uitgediept.

Werkvorm: responsiecollege.

Studiebelasting: 1,5 studiepunt

Tijd: Blok 2 van 11.15 tot 12.30 uur.

De Schrift als mystagoog

Docente(n): Hein Blommestijn & Frits Mertens

Doelstelling: Door Schriftlezing kan de bewustwording van de werking van Gods Woord in het eigen leven doorbreken of intensiever worden. De confrontatie aandurven met Gods woord, vraagt soms meer moed dan er is, omdat dat angst kan oproepen. Welke andere vormen van confrontatie met de Schrift zijn er? Zicht krijgen op wat de rol van de geestelijk begeleider daarbij kan zijn.

Inhoud: Onderzoeken en analyseren waar ik zelf sta in relatie met Gods woord, kan de bewustwording van de eigen geestelijke weg op gang brengen. Ook uitwisseling en analyses van het confrontatieproces dat anderen doorlopen kan er toe bijdragen meer zicht te krijgen op wat een tekst uit de Schrift iemand doet en wat niet.

Werkvorm: Practicum

Studiebelasting: 3 studiepunten

Tijd: Blok 2, 13.15 – 16.30 uur.

BLOK 3 DE RUIMTE VAN HET VIERN

Mystieke tekstlezing

Docent(en): Frans Maas

Doelstelling: Leren lezen van mystieke teksten. Vertrouwd raken met de dynamiek van het mystieke proces.

Inhoud: De geschriften van Meister Eckhart geven bij uitstek inzicht in het mystieke omvormingsproces.

Werkvorm: leescollege

Studiebelasting: 1 studiepunten

Tijd: Blok 3, van 10 tot 11 uur.

Liturgische Spiritualiteit

Docent(en): Ad de Keyser

Doelstelling: Het verkrijgen van het inzicht dat liturgie, vanwege haar mystagogische aspecten, ons kan bemiddelen of begeleiden op onze geestelijke weg.

Inhoud: De benadering van het fenomeen liturgie vanuit de spiritualiteit vestigt onze aandacht op de betekenis van het ritueel als spiritueel omvormingsmodel. Wat zijn rituelen? Wat beogen zij met betrekking tot omvormingsprocessen? Aandacht schenken aan de inherente spanning tussen vormen van spiritualiteit en de verwoording ervan. Aan de hand van de eucharistie en het getijdengebed worden mystagogische momenten die inherent zijn aan de liturgische vorm uitgediept: de zinswendingen die het innerlijk doel van de rite articuleren (de ut-zinnen in de ordo missae); het intrinsiek mystagogische in de tekstvoltrekking (de openingsriten van de eucharistie); de actieve deelname van de betrekking tussen God en de gemeenschap (de grondstructuur van de ordo missae); de werkelijkheidsbetrokkenheid van de liturgie (het ite missa est); de rol van de stilte (de rust in het psalmvers).

Werkvorm: responsiecollege

Studiebelasting: 1,5 studiepunten

Tijd: Blok 3, 11.15 – 12.30 uur.

Liturgie als Mystagoog

Docente(n): Hein Blommestijn & Frits Mertens

Doelstelling: De ervaren betekenis van de liturgie op je leven zal wisselend geweest zijn. Het ontstaan van zicht op wat daarvoor belemmerende en werkende factoren zijn.

Inhoud: Door autobiografisch schrijven, reflectie daarop en het nagaan van de invloed van een aantal verschillende factoren op het ervaren van de liturgie, komen bevorderende en belemmerende factoren aan het licht. Uitwisseling van de verhalen maakt duidelijk dat de persoonlijke levensloop en constitutie daarin doorspelen. De liturgie en het liturgisch jaar zijn als een geestelijke weg, waarop je relatie met God steeds intensiever kan worden. Bekijken van mogelijkheden van de liturgie om mystagogisch te werken en binnen geestelijke begeleiding te gebruiken. Waar brengt het externe je in contact met je interne gerichtheid op God, en waar wordt die belemmerd? Wat zijn daaruit conclusies voor Geestelijke begeleiding?

Werkvorm: Practicum

Studiebelasting: 3 studiepunten

Tijd: Blok 3, 13.15 – 16.30 uur.

BLOK 4 HET GAAN VAN DE WEG

Mystieke tekstlezing

Docent(en): Kees Waaijman

Doelstelling: Het verwerven van leesvaardigheid met betrekking tot mystieke teksten. Vertrouwd raken met belangrijke spirituele paradigma's en hun historische situering.

Inhoud: Augustinus is een van de grootste spirituele paradigma's van het westen. In zijn Belijdenissen vertelt hij hoe hij gaandeweg ontdekte dat niet God in hem, maar hij in God leefde.

Werkvorm: leescollege

Studiebelasting: 1 studiepunt

Tijd: Blok 4, van 10 tot 11 uur.

De Geestelijke Weg

Docent(en): Hein Blommestijn

Doelstelling: Het verwerven van kennis en inzicht met betrekking tot het fenomeen geestelijke begeleiding. De bewustwording en verwoording van de eigen geestelijke weg.

Inhoud: Een definiëring van het veld van de geestelijke weg, begeleiding daarbij en de relatie met onderscheiding der geesten; het verhelderen van de (uitgangs)situatie; vormen van interventie en hun functie; de betekenis van de evaluatie. De ambiguïteiten in het spiritueel omvormingsproces en de rol van de kwetsbare persoonlijkheid analyseren.

Werkvorm: responsiecollege van 11.15 tot 12.30 uur.

Studiebelasting: 1,5 studiepunt

Tijd: Blok 4, 11.15 – 12.30 uur.

De geestelijke Autobiografie: de begeleide

Docente(n): Hein Blommestijn & Frits Mertens

Doelstelling: Inzicht verwerven in verschillende lagen van de eigen levensloop en het signaleren van ontwikkelingen. Leren de eigen ontwikkelingen te beschrijven en te vertellen. Leren luisteren en positief reageren op elkaars verhaal. Taalgevoeligheid vergroten. Ontdekken dat het schrijven van een (geestelijke) autobiografie inherent gericht is op de vraag: wat is wezenlijk? Leren dat deze methode een waardevolle bijdrage kan leveren aan een reeks geestelijke begeleidingsgesprekken.

Inhoud: Zelf schrijven van autobiografische teksten. Deze worden onderling uitgewisseld. Met enkele richtvragen (invloed van anderen, omslagmomenten, je geloof, etc.) wordt hierop gereflecteerd. Door hier uitzuiverend naar te kijken, ontstaat bewustwording van het eigen leven als een geestelijke weg.

Werkvorm: Practicum

Studiebelasting: 3 studiepunten

Tijd: Blok 4, 13.15 – 16.30 uur.

BLOK 5 HET GESPREK MET GOD

Mystieke tekstlezing

Docent(en): Huub Welzen

Doelstelling: Het verwerven van leesvaardigheid met betrekking tot mystieke teksten. Vertrouwd raken met belangrijke spirituele paradigma's en hun historische situering.

Inhoud: Augustinus is een van de grootste spirituele paradigma's van het westen. In zijn Belijdenissen vertelt hij hoe hij gaandeweg ontdekte dat niet God in hem, maar hij in God leefde.

Werkvorm: leescollege

Studiebelasting: 1 studiepunten

Tijd: Blok 5, van 10 tot 11 uur.

Het Omvormingsproces

Docent(en): Hein Blommestijn

Doelstelling: Zicht krijgen op de implicaties en consequenties van het aangaan van het Godmenselijk betrekking gebeuren. In gesproken of geschreven teksten de articulering van de mystieke omvorming leren onderscheiden als een gelaagd proces.

Inhoud: Lezen van geselecteerde teksten en analyseren op de veelvormige gelaagdheid ervan. In de geschiedenis van de geestelijke lezing las men mystieke teksten op verschillende niveaus. Naast een letterlijke lezing kende men een geestelijke lezing. Kenmerkend voor een geestelijke lezing is dat de feitelijke lezer zich steeds op een of andere manier inlaat met de teksten. Steeds weer wordt de vraag gesteld naar wat de tekst mij te zeggen heeft. De zeggingskracht van deze teksten op deze verschillende niveaus is van belang voor het proces van geestelijke begeleiding. De geestelijke begeleider moet in staat zijn zo met de gelaagdheid in de betekenissen van de tekst om te gaan dat deze is afgestemd op de situatie van de begeleide. Bekijken onder welke randvoorwaarden deze teksten adequaat gebruikt kunnen worden voor het omvormingsproces van mensen in begeleiding. De ambigüiteiten in het spiritueel omvormingsproces en de rol van de kwetsbare persoonlijkheid analyseren.

Werkvorm: responsiecollege

Studiebelasting: 1,5 studiepunten

Tijd: Blok 5, 11.15 - 12.30 uur.

Structuur van de begeleiding: de begeleider

Docente(n): Hein Blommestijn & Frits Mertens

Doelstelling: Ontdekken welke rol van geestelijk begeleiding bij jou past, die aanleren, en het inbouwen van reflectie op die rol.

Inhoud: De geestelijk begeleider heeft als taak de begeleide de hoofdrol te laten spelen, en wel in zijn of haar gesprek met God. Door voorbeelden te bekijken, door rollenspellen, en door eigen begeleidingsgesprekken in te brengen, ontdekken wat voor jou geschikte vaardigheden en attitudes zijn. Samen reflecteren op begeleidingsgesprekken en alternatieven verzinnen en spelen.

Werkvorm: Practicum

Studiebelasting: 3 studiepunten

Tijd: Blok 5, 13.00 - 16.00 uur.

BLOK 6 ONDERSCHIEDING DER GEESTEN

Mystieke tekstlezing

Docent(en): Frans Maas

Doelstelling: Vertrouwd raken met de belangrijkste spirituele paradigma's en hun historische situering. Het leren onderscheiden van de beweging van het mystieke proces.

Inhoud: Jan van het Kruis kan gezien worden als een trainer/supervisor voor mensen die in de huidige tijd hun geestelijke reis willen vormgeven. We lezen fragmenten uit dit geschrift om de mystieke beweging ervan te verstaan.

Werkvorm: leescollege

Studiebelasting: 1 studiepunten

Tijd: Blok 6, van 10 tot 11 uur.

Onderscheiding der Geesten

Docent(en): Kees Waaijman

Doelstelling: Zicht krijgen op wat Onderscheiding der Geesten is, wat cruciale vragen en referentiepunten zijn, en wat van belang is om een proces van onderscheiding der geesten te voltrekken.

Inhoud: Onderscheiding der Geesten beschouwen we als het innerlijk kompas van de spirituele reis. Dat geeft aanknopingspunten om uit de levenswandel van mensen af te leiden hoe zij met vallen en opstaan hebben geleerd om hun innerlijk kompas te lezen. De verschillende kanten van begeleiding en onderscheiding belichten.

Werkvorm: responsiecollege

Studiebelasting: 1,5 studiepunten

Tijd: Blok 6, 11.15 – 12.30 uur.

Omvormingsproces: onderscheiding

Docente(n): Hein Blommestijn & Frits Mertens

Doelstelling: Leren om in een begeleidingsproces de wezenlijke rode draad van het omvormingsproces te volgen en sturen.

Inhoud: Samen worden (ingebrachte) voorbeelden bekeken om een model van registratie van én reflectie op het begeleidingsproces te leren gebruiken en eigen te maken. Daardoor komt het feitelijke proces van het begeleidingsproces (onderscheiding) beter in beeld. Het zicht op dit proces wordt verhelderd en de mogelijkheden om het proces aan te scherpen worden besproken en/of uitgetoet. Het oog wordt gescherpt om de (blokkades voor de) werking van God in het alledaagse leven te zien en bewust te laten worden. De vraag durven stellen: wat is een optimale begeleidingsstrategie?

Werkvorm: Practicum

Studiebelasting: 3 studiepunten

Tijd: Blok 6, 13.15 – 16.30 uur.

BLOK 7 DE RUIMTE VAN DE TRADITIE

Mystieke tekstlezing

Docent(en): Hein Blommestijn

Doelstelling: Vertrouwd raken met belangrijke spirituele paradigma's en hun historische situering. Het leren onderscheiden van de dynamiek van het mystieke proces.

Inhoud: We lezen verschillende versies van het verhaal van Maria en Marta, om het spanningsveld van actie en contemplatie beter te leren verstaan.

Werkvorm: leescollege

Studiebelasting: 1 studiepunt

Tijd: Blok 7, van 10 tot 11 uur.

Vorming en Toe-eigening

Docent(en): Charles Caspers

Doelstelling: Leren onderkennen dat de verschillende scholen en tradities van spiritualiteit een structuur aanbieden om spirituele waarden en codes te trainen, voor de (om)vorming van het individu.

Inhoud: Het bekijken van verschillende structuren vanuit het oogpunt van de beoogde omvorming. Het fenomeen roeping en vorming uitdiepen. Inoefeningen en toe-eigeningsprocessen worden op wezenlijke aspecten uitgediept: deugdbeoefening en geestelijke oefeningen, gebed en mystiek.

Werkvorm: responsiecollege

Studiebelasting: 1,5 studiepunt

Tijd: Blok 7, 11.15 – 12.30 uur.

Spirituele vorming: deugden en oefeningen

Docente(n): Hein Blommestijn & Frits Mertens

Doelstelling: Leren hoe geestelijke begeleidingsgesprekken doorwerken naar de grotere context: de inrichting van de gebedspraktijk in het leven van alledag.

Inhoud: In onderling gesprek routes uitstippelen om de lijn van het geestelijk begeleidingsgesprek door te trekken naar het leven van alledag. Vormen van training die passen bij de persoon worden geïnventariseerd en beoordeeld op hun voor- en nadelen. Samen formuleren we criteria die we de werkzaamheid van een bepaalde methode voor een concrete persoon kunnen inschatten.

Werkvorm: Practicum

Studiebelasting: 3 studiepunten

Tijd: Blok 7, 13.15 – 16.30 uur.

BLOK 8 HET GESPREK IN DE GEMEENSCHAP

Mystieke tekstlezing

Docent(en): Jos Huls

Doelstelling: Zicht krijgen op de historische situering en de mystieke diepte van de tekst. Het leren onderscheiden van de talige articulering van het mystieke proces.

Inhoud: Dag Hammerskjöld was secretaris-generaal van de Verenigde Naties, toen hij zijn dagboek Merkstenen schreef. We lezen Merkstenen om te leren verstaan hoe 'de weg hem koos'.

Werkvorm: leescollege

Studiebelasting: 1 studiepunten

Tijd: Blok 8, van 10 tot 11 uur.

Gemeenschap en Gesprek

Docent(en): Inigo Bocken

Doelstelling: Leren zien dat de aanwezigheid bij en het gesprek met anderen een wezenlijk onderdeel is van iemands geestelijke weg.

Inhoud: Contact met anderen en de ruimte waarin je bent, maken een spirituele oriëntatie mogelijk én dragen bij aan de verdieping ervan. Ze vormen – onder de juiste condities – een goede toetssteen voor die ontwikkeling.

De leiding van de Geest binnen de gemeenschap wordt mystagogisch uitgediept bij paradigma's van collatio (de collatio bij Cassianus; het kapittel in de Karmelregel; de ervaringsuitwisseling bij de zusters van Liefde; revision de vie). De ruimte van de dialoog wordt verkend.

Werkvorm: responsiecollege

Studiebelasting: 1,5 studiepunten

Tijd: Blok 8, 11.15 – 12.30 uur.

Gemeenschap als mystagogische ruimte

Docente(n): Hein Blommestijn & Frits Mertens

Doelstelling: Leren waarom en hoe in het gaan van een geestelijke weg altijd momenten van evaluatie aanwezig horen te zijn, en hoe je daar individueel en in groepen praktisch vorm aan kunt geven.

Inhoud: Menigeen houdt zich in het gaan van de geestelijke weg gemakkelijk voor de gek. We zullen kijken wat de risico's zijn, en hoe die eventueel te omzeilen zijn. Het gaan van de geestelijke weg is weliswaar grotendeels een innerlijk proces, maar het gaat (uiteindelijk) om een betrokkenheid op de uiterlijke wereld. Het gaat om ons handelen. Hoe evalueer je of je goed bezig bent? Het gerichte contact met anderen kan ons op koers houden of niet. Hoe bouwen we met enige regelmaat momenten in dat we tijd nemen voor adequate evaluatie? Wat maakt dat we openstaan voor vormen van feedback over wat goed gaat, wat we geleerd hebben, wat punten van twijfel zijn op onze weg, en welke zaken averechts (dreigen te) werken? Zulke vragen worden bekeken voor concrete individuele personen en voor groepen.

Werkvorm: Practicum

Studiebelasting: 3 studiepunten

Tijd: Blok 8, 13.15 – 16.30 uur.

PRAKTIJKWEEK GEESTELIJKE BEGELEIDING

Docent(en): Hein Blommestijn & Frits Mertens

Doelstelling: Zichzelf als instrument in de begeleiding kennen leren kennen en de kans krijgen om daarin sterke en zwakke kanten te ontdekken.

Inhoud: In vijf aaneengesloten dagen worden begeleidingsgesprekken van cursisten bekeken, geanalyseerd op sterke en zwakke punten, en alternatieven voor begeleiding worden besproken c.q. uitgetoetst. Persoonlijk en als groep wordt gewerkt aan het toe-eigenen van een adequate beroepshouding en vaardigheden.

Studiebelasting: 3 studiepunten

Tijd: week (ma–vr) in het 2e jaar, 1e semester

BEGELEIDING

Leerbegeleiding

De opleiding vergt minimaal acht leerbegeleidingsgesprekken. Dit is geestelijke begeleiding gecombineerd met een reflectief leergesprek. Doel is het leren onderscheiden van de bewegingen van God in het eigen leven, als voorwaarde voor het zelf voeren van geestelijke begeleidingsgesprekken. De leerbegeleiding richt zich op het proces van verheldering. Er moet niet alleen duidelijk worden dat er iets gebeurt, maar ook waarom.

Supervisie

De opleiding vereist minstens acht supervisiegesprekken, waarvan minimaal vier in het tweede jaar. Daarin krijgt de cursist begeleiding bij zijn werkzaamheden als geestelijk begeleider. Casuïstiek uit de eigen praktijk vormt daarbij het uitgangspunt.

STAGE

In de stage past de cursist hetgeen in de opleiding geleerd is toe in de praktijk. De stage wordt bij voorkeur binnen de bestaande werkkring ingevuld. Als dit niet mogelijk is, dan bemiddelt de opleiding bij het vinden van een stageplaats.

TERUGKOMDAGEN

In het derde jaar zijn er drie terugkomdagen. In deze bijeenkomsten bespreekt ieder de voortgang (of knelpunten) van haar of zijn werk, stage of scriptie en geeft de groep feedback.

EINDVERSLAG

Aan het eind van de studie schrijft de cursist een onderzoeksverslag, waarin hij of zij op kritische wijze een aspect van geestelijke begeleiding belicht. Uit de scriptie moet blijken dat de cursist de cursusstof beheerst en er op theoretisch-wetenschappelijke wijze verslag van kan doen.